

IZVJEŠTAJ O RADU

1. januar – 31. decembar 2016.

Podgorica, decembar, 2016. godine

Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) je nevladina organizacija koja je osnovana 1997. godine i registrovana je kod Ministarstva pravde RCG pod brojem: 153.

Vizija CEDEM-a je Crna Gora kao razvijeno društvo jednakih mogućnosti, koje poštuje univerzalne demokratske vrijednosti i principe, i zemlja članica Evropske unije i NATO saveza.

Misija CEDEM-a je da unaprijedi i proširi svijest o važnosti pravilne i uspješne tranzicije; da istražuje, analizira i prati proces tranzicije; da kroz svoje aktivnosti, koliko je to moguće, utiče na tranzicioni proces u Crnoj Gori, te da doprinese jačanju civilnog društva i demokratizaciji u cjelini.

Vrijednosti CEDEM-a:

- Afirmacija pluralizma, participativnosti i otvorenog društva
- Vladavina prava
- Jednakost i poštovanje ljudskih prava
- Socijalna pravda
- Transparentnost
- Profesionalizam i objektivnost

CEDEM djeluje i kao **think-tank grupa** u svojstvu organizatora brojnih javnih rasprava i nosioca praktičnog djelovanja, posebno kroz:

- istraživanja i analitičke projekte iz oblasti demokratske tranzicije i ljudskih prava u Crnoj Gori,
- konferencije, okrugle stolove, sastanke, seminare, radionice i treninge sa ciljem ohrabriranja procesa demokratske tranzicije,
- zakonodavne prijedloge,
- publikacije, monitoring izvještaje i prijedloge praktičnih politika,
- saradnju sa drugim NVO-ima, sa srodnim poljem interesovanja, iz Crne Gore, regiona i inostranstva.

CEDEM je u istraživanju koje je sprovedeno u okviru *Programa Think-tankovi i Civilno društvo (TTCSP)*, **Univerziteta Pensilvanija** iz SAD-a, rangiran među **10 vodećih** think-tank organizacija iz Centralne i Istočne Evrope.

U Istraživanju je učestvovalo više od 4,750 administratora, univerzitetskog osoblja, novinara, istraživača itd. Među 1770 think tank organizacija iz Evrope, u kategoriji koja se odnosi na region Centralne i Istočne Evrope, **CEDEM** se našao na **7. mjestu**.

CEDEM je postao član **OEBS-ove mreže think tankova i akademskih institucija (OSCE Network of Think Tanks and Academic Institutions)** koja obuhvata nezavisne istraživačke centre i institucije koje su angažovane u akademskom istraživanju i analizi politika za pitanja koja su relevantna na bezbjednosnoj agendi OEBS-a.

Osim toga, **CEDEM** je u martu mjesecu stekao članstvo u **Međunarodnoj mreži za ekonomska, socijalna i kulturna prava (ESCR-Net)**. Mreža djeluje kao platforma za solidarnost, uzajamno učenje i zajednički rad na promociji i zaštiti ljudskih prava, posebno ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

CEDEM djeluje u šest programskih oblasti:

- Vladavina prava
- Ljudska prava
- Evroatlantske integracije
- Socijalna inkluzija
- Bezbjednost i odbrana
- Empirijska istraživanja

CEDEM-om upravljaju 3 člana Upravnog odbora i izvršni direktor.

U 2016. godini, u CEDEM-u je bilo stalno angažovano 5 zaposlenih, kao i više honorarnih saradnika. Takođe, tokom godine je 4 mladih ljudi obavilo praksu u programu stažiranja koje CEDEM realizuje.

U izvještajnom periodu, **CEDEM** je implementirao projekte u saradnji sa sljedećim donatorima:

- Vlada Crne Gore - Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću;
- Ambasada Mađarske u Podgorici;
- Kanadska ambasada u Beogradu;
- Američka ambasada u Podgorici;
- Ambasada SR Njemačke u Podgorici;
- Konrad Adenauer Stiftung;
- Konrad Adenauer Stiftung (Rumunija);
- Fondacije Hanns Seidel;
- Fondacija braće Rokfeler;
- Nato Public Diplomacy;
- Evropska komisija preko Mreže think tank organizacija (PASOS);
- Grupa 484;
- Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori;

CEDEM je u protekloj godini implementirao **12 projekata**:

- **Obrazovanjem do socijalne inkluzije** - projekat se realizuje u okviru programa Prekogranične saradnje Crna Gora/Kosovo 2011 – 2013, uz saglasnost **Ministarstva prosvjete Vlade Crne Gore**, a isti finansira **Evropska komisija, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori**.
- **Civilno društvo u borbi za efikasno oduzimanje kriminalno stečene imovine** - projekat se realizuje uz **podršku Ambasade SAD u Podgorici**, u periodu jun 2015 - jun 2016.
- **Unaprjeđenje prakse Ustavnog suda Crne Gore u pogledu zaštite od diskriminacije** - projekat se realizuje u partnerstvu sa Institutom za pravne studije, uz podršku **Ambasade Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori** i usmjeren je na analizu odluka Ustavnog suda Crne Gore, kao i redovnih sudova, u odnosu na slučajeve diskriminacije u Crnoj Gori.
- **Jačanje uloge mladih u procesu NATO integracija** - projekat se realizuje uz podršku **Komisije za raspodjelu prihoda od igara za sreću**.
- **Političko javno mnjenje Crne Gore – 2016** – projekat se realizuje uz podršku **NATO Public Diplomacy** iz Brisela i **Ambasade SAD-a** u Podgorici.
- **Zagovaranje za otvorenu vladu** - projekat je podržan od strane **Evropske komisije** u trajanju od 24 mjeseca, a implementira ga **PASOS** u saradnji sa partnerima iz zemalja Zapadnog Balkana
- **Crna Gora u procesu evropskih i evroatlantskih integracija** - projekat se realizuje uz podršku njemačke fondacije **Konrad Adenauer Stiftung – KAS** i **Centra za evropske studije – CES** iz Brisela.
- **Mladi u procesu reforme sektora bezbjednosti u Crnoj Gori** - projekat se realizuje uz podršku **Komisije za raspodjelu prihoda od igara za sreću**.
- **Obuke u oblasti vladavine prava** - organizacija seminara je podržana od strane njemačke fondacije **Konrad Adenauer**, kroz **Program vladavine prava u Jugoistočnoj Evropi**.

- **Izgradimo održive rezultate u borbi protiv trgovine ljudima** - projekat se realizuje uz podršku **Kanadske ambasade u Beogradu**, a u periodu od 01. 09. 2016. do 28. 02. 2017. godine.
- **Zajedno za veću zaštitu tražilaca azila, migranata i žrtava trgovine ljudima** - projekat je podržan od strane **Fondacije braće Rokfeler**.
- **Rizici korupcije u sistemu pravosuđa i biznis sektoru** - projekat je podržan od strane **Fondacije braće Rokfeler**.

Godišnji izvještaj koji je pred vama predstavlja sumarni prikaz svih aktivnosti koje smo realizovali u proteklih godinu dana, sa posebnim fokusom na programsko i finansijsko izvještavanje o realizovanim projektima. Izvještaj sadrži i pregled realizovanih istraživanja, objavljenih publikacija i izvještaja, kao i podatke o učešću predstavnika CEDEM-a na stručnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu. Kroz pripremu i objavljivanje ovog izvještaja, nastojimo da zainteresovanoj javnosti, uključujući i donatore i građane, stavimo na uvid sve informacije koje su od značaja za naš rad, ali i da na taj način dobijemo povratne informacije o segmentima našeg rada koje treba dalje da unaprjeđujemo.

U izvještajnom periodu, objavili smo **9 publikacija** i **3 istraživanja**.

Organizovali smo ukupno **19 događaja**, od čega 2 okrugla stola, 3 konferencije, 8 seminara/obuke i 6 pres konferencije.

Učestvovali smo na **6 regionalnih skupova**, kao i na brojnim skupovima u zemlji.

Presjek realizovanih aktivnosti, prema tipu aktivnosti:

Publikacije/ Izvjestaji/ Studije	Seminari/ treninzi	Pres konferencije	Okrugli stolovi/ konferencije/ fokus grupe	Članci/ intervjui/ saopštenja	Učešće na međ. inicijativama	Istraživanja
9	8	6	5	9	6	3

PUBLIKACIJE/IZVJEŠTAJI/STUDIJE:

- **CEDEM** je u istraživanju koje je sprovedeno u okviru *Programa Think-tankovi i Civilno društvo (TTCSP), Univerziteta Pensilvanija* iz SAD-a, rangiran među **10 vodećih** think-tank organizacija iz Centralne i Istočne Evrope; izvještaj objavljen 16. februara;
- **CEDEM** je postao član **OEBS-ove mreže think tankova i akademskih institucija (OSCE Network of Think Tanks and Academic Institutions)** koja obuhvata nezavisne istraživačke centre i institucije koje su angažovane u akademskom istraživanju i analizi politika za pitanja koja su relevantna na bezbjednosnoj agendi OEBS-a, 17. februar;
- Uz podršku **Američke ambasade**, preko **Biroa za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i sprovođenjem zakona**, CEDEM je priredio pregled uporednih praksi u vezi sa **oduzimanjem imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću** u Srbiji, Makedoniji i Bosni i Hercegovini, 12. oktobar;
- CEDEM - Centar za demokratiju i ljudska prava je organizovao konferenciju za novinare na kojoj su predstavljeni **rezultati analize partijskih narativa u izbornoj kampanji**, 13. oktobar;
- Publikacija: **Oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću**, Pregled uporednih praksi u Srbiji, Makedoniji i Bosni i Hercegovini, oktobar 2016;
- U okviru projekta "Obrazovanjem do socijalne inkluzije" koji se realizuje kroz program Prekogranične saradnje Crna Gora/Kosovo 2011 – 2013, koji finansira Evropska komisija, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori, kao jednu od aktivnosti, **CEDEM** je pripremio **Analizu potreba RE populacije u oblasti inkluzivnog obrazovanja**, 01. novembar;
- Objavljena publikacija **Zaštita od diskriminacije u praksi crnogorskog pravosuđa** koja predstavlja još jedan rezultat projekta „Unaprjeđenje prakse Ustavnog suda Crne Gore u pogledu zaštite od diskriminacije“, koji se realizuje u

partnerstvu sa Institutom za pravne studije, a uz podršku **Ambasade Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori**, 9. novembar;

- Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) je, u saradnji sa **njemačkom fondacijom Hanns Seidel**, u utorak 29. novembra 2016. u Podgorici, organizovao Okrugli sto na temu: **Trendovi razvoja demokratije u Crnoj Gori**. Skup su otvorili Nj.E. Hans Günther Mattern, ambasador Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori, Lutz Kober, direktor Kancelarije Projekta Fondacije Hanns Seidel za Srbiju i za Crnu Goru i Nenad Koprivica, izvršni direktor CEDEM-a. Na skupu je prezentovan CEDEM-ov **Index demokratije**;
- Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) je objavio publikaciju "**Oduzimanje imovinske koristi u Crnoj Gori (2013-2015)**" čija je priprema finansijski podržana od strane **Ambasade SAD u Podgorici**, preko Biroa za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i sprovođenje zakona, 20. decembar;

SEMINARI/ TRENINZI:

- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** je, uz podršku **Ambasade SAD u Podgorici** – Biro za međunarodnu borbu protiv narkotika i izvršenje zakona (INL) i njemačke fondacije **Konrad Adenauer**, organizovao trodnevni program obuke mladih kadrova u pravosuđu, koji je održan u Budvi od 17 - 19. februara;
- U saradnji sa njemačkom fondacijom **Hanns-Seidel Stiftung**, u periodu 28-29. marta, u hotelu „Splendid“ u Bečićima, **CEDEM** je tradicionalno organizovao **seminar na temu: Crna Gora u procesu evropskih i evroatlantskih integracija**;
- Trening na temu pripreme i upravljanja EU projektima u organizaciji **CEDEM-a, Pedagoškog centra Crne Gore i NVO Enfants**, završen je 14. maja u Ulcinju, u hotelu „Otrant“. Trening je **dio projekta „Obrazovanjem do socijalne inkluzije“** čiji je cilj unapređenje socijalne uključenosti Roma, Aškalija i Egipćana u oblasti obrazovanja. Projekat finansira Evropska unija, kroz Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo* 2011 – 2013, a realizuje se uz saglasnost Ministarstva prosvjete Vlade Crne Gore;
- **CEDEM** je, u saradnji sa profesorima kao i omladinskim i debatnim klubovima srednjih škola u **Bijelom Polju, Beranama, Rožajama i Podgorici**, organizovao obuku o pravilima parlamentarne debate za srednjoškolce/članove **Omladinske radne grupe** iz navedenih gradova. Obuka je organizovana u **Kolašinu, 14. maja** ove godine, sa ciljem proširivanja znanja o pravilima debatovanja kod mladih ljudi koji će biti nosioci javne debate na temu NATO integracije Crne Gore u četiri grada;
- **CEDEM** uz podršku **Ambasade SAD-a u Podgorici (INL Program)** organizovao trening za **predstavnike/ce pravosuđa** u Crnoj Gori na temu oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnih djela sa elementima organizovanog kriminala i korupcije. Partner u organizaciji treninga je **Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu**. Učesnici treninga su predstavnici/ce viših sudova u Podgorici i Bijelom

Polju, Apelacionog suda Crne Gore, Vrhovnog suda Crne Gore, Vrhovnog državnog tužilaštva i Specijalnog tužilaštva. Trening se održao **9. i 10. juna** u hotelu Palas u **Petrovcu**;

- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)**, uz podršku njemačke fondacije **Konrad Adenauer i Ambasade SAD** u Podgorici organizovao je trodnevni program obuke mladih kadrova u pravosuđu, koji se održao u Kolašinu od 1-3. septembra. Partner na projektu je **Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu**;
- **CEDEM** je u hotelu Queen of Montenegro u Bečićima organizovao prvi trening u okviru projekta **Jačanje crnogorskog sistema azila i upravljanja migracijama** koji ima za cilj da doprinese razvoju politika upravljanja mješovitim migracijama u Crnoj Gori i afirmiše veće učešće nevladinih organizacija i medija u donošenju i primjeni ovih politika. Projekat se realizuje uz podršku **Fondacije braće Rokfeler**. 12/13. Decembar;
- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** i **Crnogorski ženski lobi (CŽL)** su u hotelu Queen of Montenegro u Bečićima, organizovali **trening za predstavnike/ce institucija, nevladinih organizacija i medija** u okviru projekta „**Izgradimo održive rezultate u borbi protiv trgovine ljudima**“, 12/13. decembar 2016. godine.

PRES KONFERENCIJE:

- **Pres konferencija povodom predstavljanja rezultata** projekta *Podržimo žrtve trafikinga, dječijeg prosjačenja i prisilnih brakova*, koju su organizovali CEDEM i Crnogorski ženski lobi uz podršku Kanadske ambasade u Beogradu, Podgorica, **12.mart**;
- **CEDEM** je na pres konferenciji Državnoj izbornoj komisiji uputio **zahtjev za slobodan pristup informacijama** u vezi sa metodologijom po kojoj će DIK sprovesti kontrolu prikupljanja potpisa birača za podršku izbornim listama koje će biti kandidovane na parlamentarnim izborima zakazanim za 16.oktobar tekuće godine, 31.avgust;
- **CEDEM** je na pres konferenciji uputio poziv političkim partijama, koalicijama i građanskim listama da omoguće posmatračima uvid u **kopije spiskova prikupljenih potpisa birača**, i na taj način doprinesu **povećanju transparentnosti u sprovođenju kontrole prikupljanja potpisa**, ali i povjerenja javnosti u izborni proces;
- **CEDEM** smatra da je **Državna izborna komisija** imala zakonsku obavezu da donese akt kojim se sveobuhvatno uređuje postupak kontrole prikupljenih potpisa birača kako bi se onemogućile potencijalne zloupotrebe i nepravilnosti u izbornom postupku, pres konferencija, 13. septembar;

- **Centar za demokratiju i ljudska prava-CEDEM** poziva **Državnu izbornu komisiju** da javno saopšti sve podatke u vezi kontrole prikupljanja potpisa od strane izbornih lista koje su kandidovane na oktobarskim parlamentarnim izborima. Naime, na izborima je kandidovano 17 izbornih lista koje su predale 110.000 potpisa birača, dok su politički subjekti, po sopstvenom priznanju, prikupili čak 163.000 potpisa, što bi činilo preko 40 % od broja birača koji izlaze na izbore. Ovaj nevjerovatan podatak, do sada nezabilježen u političkoj praksi, pokazuje da je praktično svaki drugi aktivni birač u Crnoj Gori dao svoj potpis nekoj izbornoj listi što izaziva ozbiljnu sumnju da potpisi nijesu prikupljeni u skladu sa zakonom, 30. septembar;
- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** je na konferenciji za medije predstavio rezultate istraživanja političkog javnog mnjenja. Rezultate istraživanja su predstavili **mr Nenad Koprivica, izvršni direktor CEDEM-a i g-din Miloš Bešić, glavni metodolog CEDEM-a**, 21. decembar.

OKRUGLI STOLOVI/KONFERENCIJE/FOKUS GRUPE/TRIBINE:

- Okrugli sto na temu **”Primjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti na lokalnom nivou”** su organizovali CEDEM i NVO RUŽA iz Berana povodom zatvaranja projekta *Socijalnom inkluzijom do jednakih mogućnosti* i predstavljanja **Informatora o Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti**, Podgorica, 3. februar;
- **CEDEM**, zajedno sa **Institutom za pravne studije** je organizovao konferenciju pod nazivom: **Jačanje sudske prakse u borbi protiv diskriminacije**, **6. jula** u **Podgorici**. Konferencija se organizovala uz podršku **Ambasade SR Njemačke u Crnoj Gori**;
- Prvi sastanak, u sklopu projekta **“Izgradimo održive rezultate u borbi protiv trgovine ljudima”** održan je sa predstavnicama **Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima** g-djom Tijanom Šuković i g-djom Marijanom Radunovic. Dogovorene su dalje aktivnosti kroz institucionalno djelovanje i civilni sektor, edukativno informativne aktivnosti u kontinuitetu kao i promovisanje besplatne SOS linije za antitrafiking - 11 66 66, 27.septembar;
- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** je **17. novembra** u Podgorici organizovao **konferenciju posvećenu Partnerstvu otvorenih vlada**. Konferencija je predstavljala **završnu aktivnost regionalnog projekta Zagovaranje za otvorenu vladu**, koji implementira PASOS, u saradnji sa partnerskim organizacijama iz regiona, uz podršku Evropske komisije;
- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** je, u saradnji sa **njemačkom fondacijom Hanns Seidel**, u utorak 29. novembra 2016. u Podgorici ,organizovao Okrugli sto na temu: **Trendovi razvoja demokratije u Crnoj Gori**. Skup su otvorili Nj.E. Hans Günther Mattern, ambasador Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori, Lutz Kober, direktor Kancelarije Projekta Fondacije Hanns Seidel za Srbiju i za Crnu Goru i Nenad Koprivica, izvršni direktor CEDEM-a;

ČLANCI/INTERVJUI/SAOPŠTENJA:

- CEDEM je u istraživanju koje je sprovedeno u okviru *Programa Think-tankovi i Civilno društvo, Univerziteta Pensilvanija iz SAD-a*, rangiran među 10 vodećih think-tank organizacija iz Centralne i Istočne Evrope, Vijesti, RTCG, Dan, 23.januar;
- Marija Vuksanović je govorila o izbjegličkoj krizi, EU Web Forum: Da li će izbjeglički talas zaobići Crnu Goru?, Portal Analitika, 20. Januar;
- CEDEM je akreditovan od strane Državne izborne komisije za posmatranje parlamentarnih izbora raspisanih za 16. oktobar 2016. godine, sa ciljem obezbjeđivanja kvalitetnog monitoringa u sprovođenju kontrole prikupljanja potpisa birača od strane podnosilaca izbornih lista, 29. avgust;
- Centar za demokratiju i ljudska prava-CEDEM je Državnoj izbornoj komisiji uputio zahtjev za slobodan pristup informacijama u vezi sa kontrolom prikupljanja potpisa birača za podršku izbornim listama koje će biti kandidovane na parlamentarnim izborima zakazanim za 16.oktobar tekuće godine, 31. avgust;
- Centar za demokratiju i ljudska prava – CEDEM je uputio poziv političkim partijama, koalicijama i građanskim listama da omoguće posmatračima uvid u kopije spiskova prikupljenih potpisa birača, i na taj način doprinesu povećanju transparentnosti u sprovođenju kontrole prikupljanja potpisa, ali i povjerenja javnosti u izborni proces, 6. septembar;
- Povodom upućivanja zahtjeva Državnoj izbornoj komisiji da saopšti metodologiju po kojoj će se vršiti provjera prikupljanja potpisa birača, Centar za demokratiju i ljudska prava – CEDEM, još uvijek nije dobio odgovor. CEDEM smatra da je DIK imao zakonsku obavezu da donese akt kojim se sveobuhvatno uređuje postupak kontrole prikupljenih potpisa kako bi se onemogućile potencijalne zloupotrebe i nepravilnosti u izbornom postupku, 12. septembar;
- Ako je Državna izborna komisija utvrdila konačnu zbirnu izbornu lista tek 24. septembra, preostalo je svega sedam dana da se pripremi istraživanje političkog javnog mnjenja, obrade podaci i saopšte dobijeni rezultati. Pošto je to kako tehnički, tako i profesionalno neizvodljivo, CEDEM ovoga puta neće raditi očekivano istraživanje, 28. septembar;

- CEDEM je više puta apelovao na Državnu izbornu komisiju da, u cilju onemogućavanja zloupotreba u pogledu prikupljanja potpisa birača, na sveobuhvatan način riješi pitanje kvalitetnog i efikasnog kontrolisanja prikupljenih potpisa. Nažalost, kako do danas DIK nije saopštio na koji način je sprovodio kontrolu potpisa birača, CEDEM opravdano sumnja da ovo tijelo nije preduzelo sve mjere kako bi se obezbijedilo da se izborni proces, već na samom početku, sprovodi na zakonit i transparentan način, 30. septembar;
- Nakon saopštavanja konačnih rezultata parlamentarnih izbora 2016. od strane Državne izborne komisije, vidljivo je da čak kod 4 od ukupno 17 potvrđenih izbornih lista postoje značajna odstupanja između broja prikupljenih potpisa birača i broja osvojenih glasova. CEDEM smatra da Državna izborna komisija treba da preuzme odgovornost za neobezbijedivanje kvalitetne kontrole prikupljanja potpisa birača i moguću zloupotrebu budžetskih sredstava u ukupnom iznosu od 89 400 EUR koja su uplaćena podnosiocima ovih izbornih lista, shodno zakonskim odredbama o finansiranju kampanje političkih subjekata.

UČEŠĆE NA MEĐUNARODNIM / REGIONALNIM SKUPOVIMA/INICIJATIVAMA:

- **Nenad Koprivica**, izvršni direktor CEDEM-a učestvovao je na **Germia Hill** konferenciji "**Bezbjednost u Jugoistočnoj Evropi u svjetlu širih regionalnih izazova**" koju je u **Prištini 2-3. februara** organizovalo Ministarstvo vanjskih poslova Kosova, uz podršku **njemačkog Aspen instituta**;
- **Nenad Koprivica**, izvršni direktor CEDEM-a je učestvovao na ekspresnoj radionici **Pogled preko horizonta: suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom**, koja je održana u **Beogradu**, 10. i 11. marta 2016. godine. Radionicu je organizovao **Beogradski fond za političku izuzetnost (BFPE)** i **Asocijacija za Jugoistočnu Evropu (SOG)** iz Minhena, uz podršku **Fondacije za otvoreno društvo - Srbija**, a u okviru nemačkog predsjedavanja OEBS-om u 2016. godini
- **Vladan Simonović**, Predsjednik Upravnog odbora CEDEM-a, prisustvovao **Forumu o vladavini prava za Jugoistočnu Evropu** koji se 18. i 19. marta održao u **Sarajevu**. Cilj Forumu je **promocija primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima u regionu**, osnaživanje regionalne saradnje kontinuiranim razvojem vladavine prava i ljudskih prava, kao i **unapređenje procesa EU integracija u regionu**.
- **Nenad Koprivica**, izvršni direktor **CEDEM-a**, učestvovao je na konferenciji "**Odnosi između Srbije i Crne Gore deset godina nakon referenduma**", koju je **12. maja** organizovao **Centar za spoljnu politiku u Beogradu**. Konferencija je okupila predstavnike državnih institucija, nevladinih organizacija kao i ostale relevantne aktere iz obje države sa ciljem pospješivanja otvorenog dijaloga na temu unaprijeđenja

bilateralnih odnosa. G-din Nenad Koprivica je na konferenciji imao izlaganje u okviru panela budućih odnosa dvije države u kontekstu regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu.

- **Nenad Koprivica**, izvršni direktor **CEDEM-a**, učestvovao je na Balkanskoj think-tanks konvenciji 2016 pod nazivom "**Obnovljeni strateški značaj Balkana**", koju su 3-4. novembra organizovali Demokratija za razvoj (Kosovo) i SETA - Fondacija za političko, ekonomsko i socijalno istraživanje (Turska), u Prištini.
- **Ognjen Marković**, CEDEM-ov programski saradnik, je učestvovao na forumu civilnog društva pod nazivom "**Reclaiming Democracy, Europe and Social Justice**" koji je realizovan **od 24. do 26. novembra 2016. godine u Skoplju, Makedonija**. CSF Skoplje predstavlja zajedničku inicijativu Europskog fonda za Balkan, ERSTE fondacije, Friedrich-Ebert-Stiftung i Evropske alternative.

ISTRAŽIVANJA:

- **CEDEM** je, zajedno sa ostalim članicama PASOS mreže, učestvovao je u istraživanju: **Povjerenje u institucije na Zapadnom Balkanu**. Ovo istraživanje je sprovedeno u okviru projekta *Zagovaranje za otvorenu vladu*, koji finansira EU radi podsticanja transparentnosti uprave u zemljama Zapadnog Balkana. Postoje i interaktivne prezentacije koje prikazuju institucije sa najvećim i najmanjim povjerenjem građana na Zapadnom Balkanu, 27. maj;
- **Političko javno mnjenje Crne Gore**; rezultate istraživanja je predstavio **mr Nenad Koprivica**, izvršni direktor CEDEM-a. Riječ je o projektu koji CEDEM realizuje uz podršku **NATO Public Diplomacy Program-a i Američke ambasade u Podgorici, 24. jun**;
- **Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)** je na konferenciji za medije predstavio rezultate istraživanja političkog javnog mnjenja. Rezultate istraživanja su predstavili **mr Nenad Koprivica, izvršni direktor CEDEM-a i g-din Miloš Bešić, glavni metodolog CEDEM-a**. Riječ je o projektu koji CEDEM realizuje uz

podršku NATO Public Diplomacy Program-a, Američke ambasade u Podgorici i ambasade Mađarske u Crnoj Gori, 21. decembar;